

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีคุณภาพสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขในสังคมปัจจุบันและอนาคต โดยเฉพาะในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การจัดการศึกษาทุกระดับ หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา เนื่องจากการจัดการศึกษามีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยตรง คือมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ มีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ อย่างไรก็ตาม เมื่อเวลาผ่านไปทำให้หลักสูตรที่ใช้กันในปัจจุบันไม่สามารถสนองสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาหลักสูตร ให้ทันสมัยเหมาะสมกับสภาพปัญหา และตอบสนองความต้องการของสังคม สังค์ อุทรานันท์ (2532, หน้า 294) การใช้หลักสูตรเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลายหน่วยงาน ความบกพร่องหรือติดขัดในขั้นตอนของการปฏิบัติงานการใช้หลักสูตร ถ้าปล่อยทิ้งไว้จนสิ้นสุดกระบวนการอาจเป็นผลเสียต่อการศึกษา ของชาติได้ กรมวิชาการ (2527, หน้า 1) ซึ่งปัญหาของการใช้หลักสูตร อาจเป็นปัญหาเกี่ยวกับทักษะการสอน การจัดการกับสถานการณ์ต่าง ๆ เอกสารหลักสูตร การใช้ นวัตกรรมทางหลักสูตร เติมศรี ไชยสร (2528, หน้า 257) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอาชีวศึกษาเป็น การศึกษาเพื่อสร้างกำลังคนในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ปัญหาการผลิตกำลังคนในระดับ อาชีวศึกษาเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานเกิดปัญหาขึ้นหลายประการ เช่น การปรับปรุงหลักสูตรการเรียน การสอนไม่ทันกับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี คุณภาพครู ความขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นและข้อจำกัดในการส่งนักศึกษาเข้าฝึกงานอย่างต่อเนื่องและส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กรมอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานที่ดูแลและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.) ได้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด การพัฒนาระบบการเรียนรู้และ การสร้างทักษะวิชาชีพ การจัดกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการสร้างทักษะวิชาชีพให้ผู้เรียน มีความรู้ ความสามารถ ทักษะวิชาชีพ โดยสามารถพัฒนาการเรียนรู้ การคิด การจัดการ การอยู่ ร่วมกันในสังคมอย่างมีคุณธรรม จริยธรรมและศักดิ์ศรี ภารกิจหลักในการจัดการเรียนการสอน การฝึกวิชาชีพ โดยให้ผู้เรียนได้เรียนตามความต้องการและความถนัดตามสภาพจริง ให้มีความ

ยึดหยุ่นทั้งรูปแบบและเนื้อหา สนองความต้องการของสังคม ชุมชน ท้องถิ่น และผู้เรียนพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้เรียน คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543, หน้า 35)

ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้ก่อให้เกิดกระแส การตื่นตัวครั้งใหญ่ของครู อาจารย์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทั้งหลาย เพราะนับ แต่นี้ไปการศึกษาของประเทศจะต้องมีการปฏิรูปปรับเปลี่ยนโฉมหน้าใหม่ไปสู่การจัดการศึกษา อบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรมและจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุดเพื่อให้เกิดการพัฒนาลักษณะ ของคนไทยที่พึงปรารถนา คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543, หน้า 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 20 การจัดการอาชีวศึกษาเป็นการ ฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือ โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วย การอาชีวศึกษา และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน และระดับ อุดมศึกษาไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรของคณพิการ ผู้ด้อยโอกาส หรือบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ หลักสูตรต้องมีลักษณะที่หลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนา คุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็น วิชาการและ วิชาชีพต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม ความรับผิดชอบต่อสังคม มาตรา 43 การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน ให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ และต้องปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกัน ในการจัดการ ศึกษาของชาติเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ มาตรา 45 สถานศึกษาเอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ ทุกระดับและทุกประเภทตามที่กฎหมายกำหนดโดยรัฐต้องกำหนดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชนในด้านการศึกษากำหนดนโยบายและแผนการศึกษาของรัฐของ เขตพื้นที่การศึกษาหรือองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นให้คำนึงถึงผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของ เอกชนด้วย

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับยังไม่พบการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของครู โรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ ศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2545 จังหวัดชลบุรี จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลปรับปรุง หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชน ให้มีคุณภาพสูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี จำแนกเป็น 5 ด้านคือ
 - 1.1 ด้านโครงสร้างหลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตร
 - 1.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 1.3 ด้านการนิเทศและการพัฒนาบุคลากรปฏิบัติการสอน
 - 1.4 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
 - 1.5 ด้านการวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอน
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของครูโรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำแนกตาม
 - 2.1 เพศ
 - 2.2 ประสบการณ์การทำงาน
 - 2.3 วุฒิการศึกษา
 - 2.4 สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา
 - 2.5 ขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของครูโรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

1. เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการเป็นแนวทางปรับปรุงการบริหารหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพให้สอดคล้องกับปัญหา และข้อเสนอแนะของครูอันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา
2. เป็นประโยชน์ต่อศึกษานิเทศก์อาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ผู้บริหารระดับสูงและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาได้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่มีเพศแตกต่างกันมีปัญหาการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพไม่แตกต่างกัน
2. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีปัญหาการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพแตกต่างกัน

3. ครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีปัญหาการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพแตกต่างกัน
4. ครูที่จบสาขาวิชาชีพครูมีปัญหาการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพแตกต่างจากครูที่ไม่ได้จบสาขาวิชาชีพครู
5. ขนาดโรงเรียนแตกต่างกันปัญหาการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของครูแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

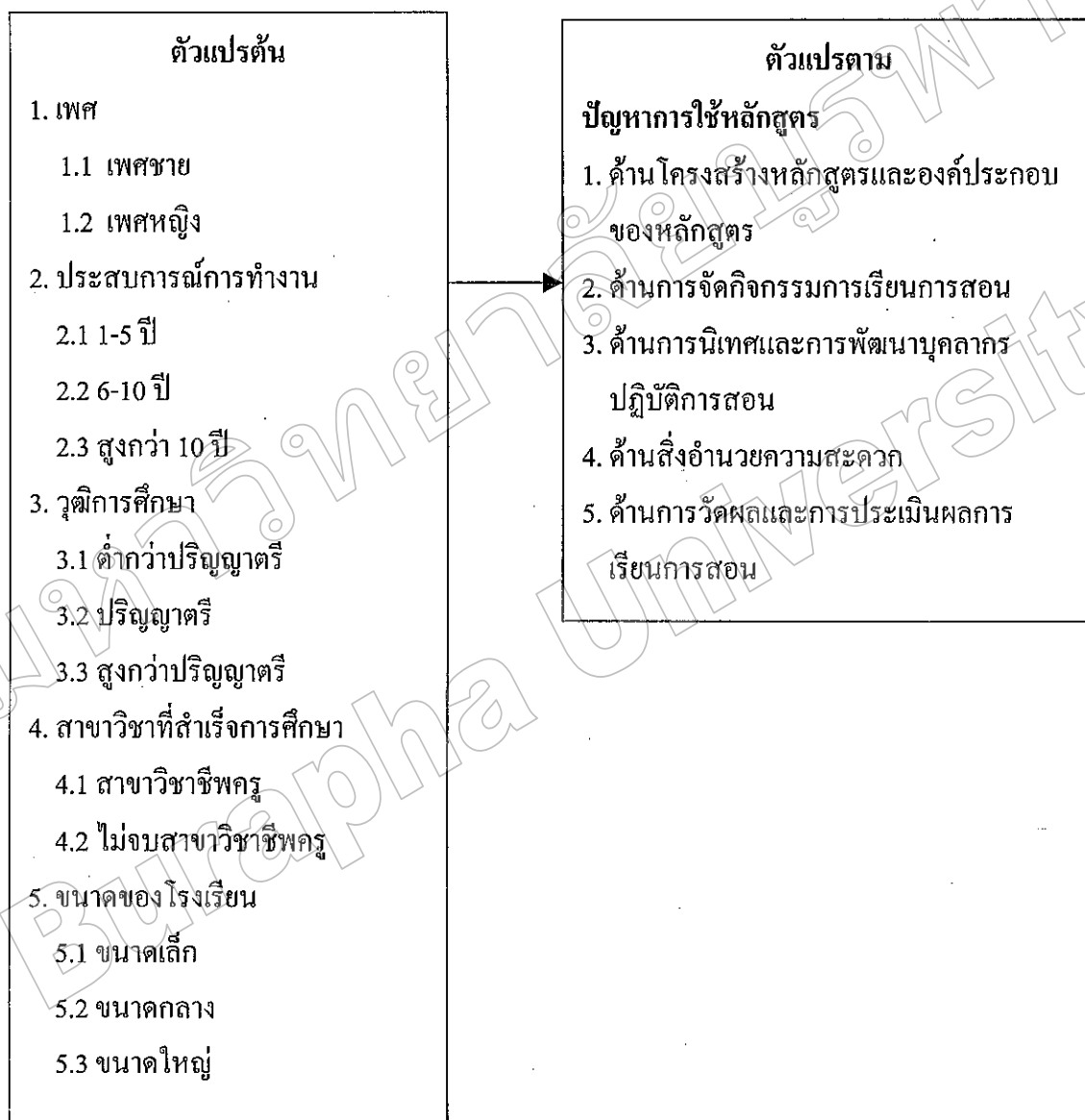
1. ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี ในปีการศึกษา 2545 จำนวน 16 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 715 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2545 ด้วยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) จากตาราง เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2543, หน้า 39-43) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 250 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่
 - 3.1.1 เพศ จำแนกเป็น เพศชายและเพศหญิง
 - 3.1.2 ประสบการณ์ในการสอนของครูจำแนกเป็น 1-5 ปี 6-10 ปี และสูงกว่า 10 ปีขึ้นไป
 - 3.1.3 วุฒิการศึกษาของครูจำแนกเป็น 3 ระดับ คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี
 - 3.1.4 สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของครู จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ สาขาวิชาชีพครู และไม่ใช่สาขาวิชาชีพครู
 - 3.1.5 ขนาดของโรงเรียนจำแนกเป็น 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของครู โรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2545 ในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้
 - 3.2.1 ด้านโครงสร้างหลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตร

3.2.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3.2.3 ด้านการนิเทศและการพัฒนาบุคลากรปฏิบัติการสอน

3.2.4 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

3.2.5 ด้านการวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอน

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี หมายถึง สถาบันที่เอกชน คณะบุคคล องค์กร หรือมูลนิธิลงทุนตั้งตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พุทธศักราช 2525 เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ เฉพาะในจังหวัดชลบุรี จำนวน 16 โรงเรียน และอยู่ในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

2. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หมายถึง มวลประสบการณ์ที่โรงเรียน จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้านทักษะวิชาชีพเบื้องต้น ซึ่งจัดโดยกรมอาชีวศึกษาหรือ หลักสูตรสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ใช้เวลาเรียน 3 ปีต่อจากระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3. ปัญหาการใช้หลักสูตร หมายถึง อุปสรรคและข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการดำเนินงาน เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพของโรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี จำแนกเป็น 5 ด้านดังนี้

3.1 ด้านโครงสร้างหลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตร

3.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3.3 ด้านการนิเทศและการพัฒนาบุคลากรปฏิบัติการสอน

3.4 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

3.5 ด้านการวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอน

4. โครงสร้างหลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตร หมายถึง การศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้าง เนื้อหาสาระและองค์ประกอบของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ได้แก่ การจัดรายวิชา การจัดท่าแผนการสอน การจัดหนังสือเรียน และหนังสือเสริมประสบการณ์ การจัดให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำหลักสูตรระดับท้องถิ่น

5. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์ให้นักเรียน มีความรู้ ความคิด ทักษะ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ได้แก่ การจัด ตารางเรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดกิจกรรมนักเรียนทั้งในและนอกหลักสูตร การจัดบริการ เน้นแนว การจัดสอนซ่อมเสริม และการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อการเรียนการสอน

6. การนิเทศและการพัฒนาบุคลากรปฏิบัติการสอน หมายถึง การให้คำแนะนำ ช่วยเหลือส่งเสริมและพัฒนาให้บุคลากรทางการสอนมีความรู้ความสามารถ เพื่อนำไปใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ได้แก่ การนิเทศการเรียนการสอน การจัด

กิจกรรมพัฒนาบุคลากร การจัดฝึกอบรมสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการสนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติการสอนมีโอกาสดำเนินการศึกษาค้นคว้าในระดับสูงมากยิ่งขึ้น

7. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สภาพทั่วไปของเครื่องมือ วัสดุครุภัณฑ์ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการถ่ายทอดความรู้หรือเนื้อหาวิชาต่างๆ ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งมีผลต่อการเรียนการสอน

8. การวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอน หมายถึง การปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลการเรียนการสอนออกมาเป็นข้อมูลตัวเลข และนำไปประเมินผลการเรียนว่าอยู่ในระดับใด เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและตัดสินผลการเรียนของนักเรียน ได้แก่ การส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการประเมินผลการเรียน การจัดทำเครื่องมือวัดผล และประเมินผล การนำผลการวัดผลและการประเมินไปใช้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน

9. ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนนักเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2545 จังหวัดชลบุรี

10. เพศ หมายถึง สถานภาพของครูจำแนกเป็น เพศชาย และ เพศหญิง

11. ประสบการณ์การทำงาน of ครู หมายถึง ระยะเวลาในการทำงานของครูที่ได้รับมอบหมายให้สอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โดยแบ่งออกเป็น

11.1 ประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี

11.2 ประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี

11.3 ประสบการณ์การทำงานสูงกว่า 10 ปีขึ้นไป

12. วุฒิการศึกษาของครู หมายถึง ระดับการศึกษาของครู โดยแบ่งออกเป็น

12.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

12.2 ปริญญาตรี

12.3 สูงกว่าปริญญาตรี

13. สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา หมายถึง สาขาวิชาที่ครูสำเร็จการศึกษาซึ่งแบ่งเป็น

13.1 สาขาวิชาชีพครู หมายถึง ครูที่เคยเรียนในโรงเรียนฝึกหัดครู วิทยาลัยครู วิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัย และได้รับประกาศนียบัตร หรือปริญญาบัตรจากสถานศึกษานั้น ๆ รวมทั้งครูที่สอบวิชาชุดครูได้ โดยการเรียนด้วยตนเองและได้รับประกาศนียบัตร

13.2 ไม่ใช่สาขาวิชาชีพครู หมายถึง ครูที่ไม่เคยเรียนในโรงเรียนฝึกหัดครู วิทยาลัยครู วิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัย แต่มีประกาศนียบัตรอื่น ๆ ซึ่งไม่ใช่วุฒิทางครู

14. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนแบ่งตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมสามัญศึกษา คือ

14.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 499 คน

14.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 500-1,499 คน

14.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500

คนขึ้นไป

15. ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หมายถึง ความคิดเห็นในการแก้ปัญหาการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนอาชีวศึกษา ซึ่งครอบคลุมงาน 5 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างหลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการนิเทศและการพัฒนาบุคลากรปฏิบัติการสอน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอน